

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., şi de fie care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea să se adreseze la «Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii» în Blăşiu.

Anul III.

Blăşiu 29 April 1893.

Numărul 17.

Salarisarea învăţătorilor.

Este alu treilea an, de când „Unirea” şi-a ridicat glasul şi a tras luarea aminte a clerului şi poporul nostru asupra pericolului, ce ar aduce cu sine o eventuală urcare a salarelor învăţătoresci.

Acum pericolul s'a ivit. Casa deputaţilor din Pesta a început Marţi desbaterea proiectului de lege, prin care minimul salarelor învăţătoresci dela şcolele populare se statoroseşte în 300 fl. Este probabil, că pre cându cetitorii nostri vor cunósce aceste şire, proiectul va fi deja primit, de-orece contele Csáky, ministrul de instrucţie publică, şi-a legat portofoliul său de primirea nealterată a proiectului.

Sciute sunt motivele, cari ne-au indemnătu pre noi a face opoziţie acestui proiect de lege. Nu urcarea salarelor învăţătoresci ne-a oprit pre noi în consimţirea noastră. Urcarea salarelor învăţătoresci am dorit-o tot-deuna şi o dorim şi astăzi, precum dorim-am şi dorim neintrerupt şi regularea dotaţiunii congrue a clerului nostru. Aceea ce a oprit consimţirea noastră la proiectul ministerial, a fost preţul, pentru care ni-se punea în prospect urcarea salarelor învăţătoresci.

Şi preţul acesta era: caracterul confesional românesc al şcolelor noastre şi autonomia bisericeii noastre.

Proiectul ministerial promite adecă un ajutor de stat şcolelor acelor, cari nu pot să-şi salariseze pre învăţătorii lor cu minimul de 300 fl. În schimb însă pentru acest ajutor își rezervă asupra şcolei şi asupra învăţătorilor unele drepturi, cari într'o formă nimicesc caracterul confesional al şcolei şi autonomia şcolară a bisericeii.

Este lămurit, că dispoziţia acesta a proiectului în prima linie este îndreptată în potriua noastră. Pentru că dintre toate profesiunile din ţară şcolele românesci sunt cele mai sêrace şi şcolele românesci vor pute mai cu greu să urce salarele învăţătoresci la minimul legal de 300 fl.

Etă dar pericolul. O parte forte însămnată a şcolelor noastre populare confesionale se află în ajunul peririi, şi biserica noastră este supusă celei mai grele încercări, din câte în ultimele decenii a trebuit să îndure.

În zilele memorabile ale sinodului electoral din est-an, cându întreg clerul alegătoriu din Transilvania se afla întrunit în Blăşiu, am auditu repetite declarări, că clerul nostru mai bucuros voesce a suferi fême şi lipsuri, decât să primescă o regulare a dotaţiunii sale congrue cu preţul ştirbirii autonomiei noastre bisericesci.

Noi am sciutu, că spiritul clerului este şi spiritul dascălimii noastre. De aceea încă dela început am combătutu proiectul ministerial, fiind că siguri eram, că şi învăţătorii nostri sunt

mai bucuroşi a servi spinosa chemare a educaţiunii populare cu ticălose remuneraţiuni de până aci, decât pentru interesul său şi al familiilor sale să vadă biserica lor jignită în autonomia ei şi şcolele desbrăcate din chemarea ce o au, de a fi adecă institutele de creştere ale poporului creştin românesc.

Sciut-am însă atunci, cându opoziţie făceam proiectului ministerial, şi aceea, ca toate sbuciumările noastre vor rămâne fără de efect. De aceea scopul nostru a şi fost mai ales acela, ca să tragem luarea aminte a celor chemaţi asupra pericolului şi să-i indemnăm, ca de timpuriu să afle mijlocele potrivite pentru delăturarea aceluia.

Constatăm, că autorităţile noastre superioare bisericesci au şi făcut paşi pentru delăturarea rului. Şi urmarea acestor paşi a fost, că în multe şcole s'au şi urcat salarele la minimul prescriş de lege.

Dar sunt încă multe, forte multe şcole, cari sunt ameninţate în esistenţă. A grăbi în ajutoriul acestora este acum datorinţa tuturor acelor, cărora cu adevărat le zace la inimă binele poporului nostru.

Noi încă de acum doi ani am indegetat un mijloc uşor pentru subvenţionarea şcolelor noastre. Înţelegem „Colecta Cruceriului”. Dacă această colectă, care nu punea sarcini pre umerii nimenui, căci doră a da ună cruceriu la am de fiesce care persónă totu nu se

Feuilleton.

Ramuri din Sarmisegetusa pe columna lui Traian.

Dedicaţie românilor cari au dus în 3 Aprile an. c. la Columna lui Traian în Roma ramuri de brad dela Sarmisegetusa.

Columna lui Traian în Roma cea străveche Stă falnic totu vestind de vécuri nencetatu Mărirea din trecut şi fără de păreche A nêmului latin cu marele 'mpératu.

În jurul ei se stringu, venind din lumea mare, Popor, naţiuni, şi toate sta ameritu; Privecu evlavios mărğa 'nfăşoare, Se 'nchină-acelua ce lumea-a cuceritu.

Dar etă că 'ntr'o şi sosese-o ceta mică! Slăbiţi de drum şi griji, au foc în ochi şi obraji; Român, ei vin cântându, ér fruntea şi-o ridică Şi punu la pedestalu toţi ramuri verşi de brad.

Columna lui Traian îşi pare că trê sare, Ca celu ée vede-unu vistu din ceru coboritoru; Lavie mândrului bronz şi-ascultă cu mirare Ce ramurile spunu cu frémêtu plinu de doru:

»Suntem odrazle verşi din Sarmisegetusa, Trupina noastră-a fostu sădită de Traian; Suntem din colonii ce elu atunci pus'a Dreptu pază 'n rêsărită a scepturului romanu.

»Trecut'au vécuri lungi de víforu şi urgie, Ţinut'am arma 'n mâni şi totu luptatu-ne-am; Izbitu-ne-au grozavu o sută şi o mie, Atăşi duşman ca noi n'a mai avutu altu nêmu!

»Şi dându cu dinşii peptu, aveam privirea ţintă Spre tatăl moşu Traian din locul depărtat; Figura lui de-aci ne-a datu credinţă sfintă, Ne-a însufiatu puteri, pe drumu ne-a luminat.

»Din Roma elu strigă: »S'aveţi curaj, tãrie! Sunteţi de nêmu măreţi, din sângele latinu, Al Romei strănepoţi, români cu bărbăţie, În culmea de Carpaţi v'am datu unu sfintu destin!

»Venit'am dar acum, solie românescă, La sinului mamei dulci să ne 'nchinăm cu doru; Să-I spunem mândri aji, că n'are să roşescă, Aducem nepetatu stindardulu tricoloru.

»E ruptu, e spintecat, căci l'am purtat în frunte Prin multe lupte mari şi greu a fostu strivit, Dar l'am ținutu totu susu şi nici în focuri crunte, Nici forţei crude 'n vecl elu nu s'a umilit.

»Prin mi de seminţi duşmane şi străine, În mijlocul de limbi ce 'n noi s'au năpustit; Am înălţatu altarul trupinei vechi latine Şi cultulu ei ne-a fostu stindardulu strălucit.

»Prin mi de 'mpedcări noi dăm mereu nainte Şi ne 'mplinim cu focu destiniă minnată, În lume nu-să puteri s'abată-a noastră minte Şi inima cu noi din drumulu apucat.

»Am datu nainte multu, dar ţinta-i totu departe, Ne-om întari de nou, căci drumulu este greu; Noi stăm în vale josu, unu delu ne mai departe, Dar l'om urcă 'n curêndu, jurăm pe Dumneş!

Columna lui Traian gândesc că se desprinde, Traian coboră josu la scumpi strănepoţi; Ér Vulturulu romanu aripele-şi întinde Şi-acopere flosu cu scutul sêşi pre toţi!...

Iosif Vulcanu.

Cestiunea încăldîtului.

Cestiunile mari nu se resolvesc într'o di două. De multe ori trecut ani de zile, uneori chiaru decii şi sute de ani, până le ajung în capetu.

Cestiunea încăldîtului încă nu-I de aji de eri. Frumoşi ani sunt chiaru şi numai

va pute numi sarcină, s'ar fi îmbrățișat și realizat cu zel și perseverență, atunci astăzi am avea un fond de 25.000 fl. Pre lângă acesta din colectele anuale, cari în calculul minimal ar trebui să aibă ca rezultat o sumă anuală de 12.000 fl. la an, s'ar fi putut da un ajutoriu anual de câte 50 fl. la 240 școle. Și așa numai cu „colecta crucierului“ se putea mântui caracterul confesional și românesc alor 240 școle de ale noastre.

În schimb ce vedem? Suma incursă la „colecta crucierului“ acum de doi ani trecuți nu ajunge nici la 2000 fl. Semn, că sa nu am priceput pericolul, sa nu putem să realizăm nici macar un mijloc de apărare atât de ușor, cum este „Colecta crucierului“.

Ori cum ar fi, pericolul există. În timp de un an toate salariile învățătorescilor dela școlile noastre populare trebuie neapărat să ajungă la minimul de 300 fl., pentru că a renunța la caracterul confesional și național al școlilor noastre nu ne este iertat.

În ora a 12-a ne ridicăm glasul din nou. Avem încă un an. Să grăbim deciziile noastre și printr'insele generațiile viitoare ale poporului nostru.

Dea Dumnezeu provinciei noastre bisericicești cât mai curând Capul acela vrednic, care să o scape și din pericolul acesta greu, ce o amenință în temelii.

Congresul catolic din Komárom.

Politica bisericească a guvernului a produs în timp de câteva luni, ce n'au fost în stare a efectui în decurs de ani eforturile multor bărbați catolici inteligenți și zeloși: ea a deșteptat în catolicii Ungariei conștiința religioasă, ei este a se mulțami în locul prim, că catolicii se unesc în acest an deja în al doilea congres spre a se valida de ceea ce

suntă, adică de un factor puternic în statul nostru. Este drept, că atât congresul dela Sopron, cât și cel dela Komárom, întrunită Duminecă în 23 a c. reprezintă numai pre catolicii din respectivele cetăți și comitate, dară principiile enunțate în ele sunt de interes general pentru toți catolicii Ungariei. Aceste congrese particulare pregătesc terenul pentru ținerea congresului general, după norma congreselor din țările catolice ale apusului. Presidiul în congresul din Komárom l'a avut parochiul Komáromului Molnár János (din cler) și contele Esztherházi Miklós. Congresul a adus următoarele hotărâri:

1. S'a decis trimiterea de telegrame omagiale Pontificelui, Monarchului, Primatului din Strigoni și Episcopului din Győr.

2. Se enunță dorința catolicilor de a se susține pacea dintre biserică și stat, și convingerea, că până ce statul rămâne în sfera competenței sale, biserică nu-i cauzează nici o greutate.

3. Se hotărăse unanim a se face reprezentatiuni la Monarchul și la corpurile legiuitoare, rugându-le să nu primescă legea despre căsătoria civilă, care desconsideră legislațiunea bisericească cu privire la căsătorie, și să nu-și dea consensul la deplina libertate de cult și recepțiunea Jidovilor.

4. Congresul mai decide, ca presidiul să întrevină la guvern, ca § 12 al Art. de lege LIII din 1868, care vatămă conștiința catolicilor, să se schimbe. Asemenea să se modifice și §§ 1—8 referitoare la conștiință.

5. Se rogă primatul să lucreze și pe viitoriu pentru punerea în vigoare a autonomiei catolice.

6. Factorii legislative vor fi recercați prin presidiu, ca Art. de lege XXXVIII din 1868 astfel să se modifice, câtă instrucțiunea să nu mai fie fără caracter confesional, ci să se părtinască instrucțiunea religioasă.

7. Enunță congresul, că pentru fiesce care catolic este o datorință morală a sprigini presa catolică, a împedea și scote din

familii presa numită liberală și produsele literare obscene.

8. Cu bucurie salută congresul începutul asocierilor de economi, industriași și lucrători catolici.

9. Hotărăse a funda și lăți totu ce servește spre a ține uniți pre catolicii, precum societăți de lectură, reuniuni literare etc.

Tote hotărârile sunt bune și salutare, numai dacă s'ar pune în lucrare.

Proteste ale sinodelor române gr. or.

Sinodele române gr. or. întrinite în Sibiu, Arad și Caransebeș au luat următoarea rezoluție de protestare în contra proiectelor de lege politice-bisericești a guvernului:

Considerându, că importante reforme politico-bisericești, luate de actualul guvern al patriei în programul său, dacă ar ajunge a fi realizate, ar străpune toate relațiile familiare ale cetățenilor de pe basa lor religioasă-morală și nestrămutabilă de până acuma pe basă de drept cu totul nouă, curată civilă și prin urmare schimbătoare; ér de altă parte ar vatăma grav și în multe privințe drepturile și interesele vitali basate pe nealterabilele învățături ale lui Christos și pe legile străvechi ale țării în toate bisericile din țară, prin urmare și în biserică noastră națională gr. or. română;

Considerându, că subscrisul Sinod și-ar neglija oficiul, impus de stat. org. §. 96, dacă față cu astfel de pericole ce amenință biserică, n'ar purta grije pentru delăturarea lor în sfera sa de competență, chiar și în stadiul de pregătire al acestui plan problematic de reforme;

Considerându, că reformele intenționate nu devin dintr'o trebuință generală simțită a poporilor creștine ale patriei noastre, și că ele ar vatăma adănc și în urmare ar sgudui în mod îngrijitor sentimentele religioase-morale astăzi încă adănc înrădăcinate în inimile mai ales ale credincioșilor bisericăi noastre;

Considerându, că introducerea matri-

de când a început să fie tractată cu pona în mână și cu numer.

În anii din urmă cestiunea a îmbrăcat vestimente așa de științifice, încât urătorii ei de odinioară ar sta să nu o mai cunoască. Și cine ar pute să spună, câtă o va mai duce și în hainele aceste, până va fi deslețată pre deplin?

Tomna, de cum da frigul, încep a face foc, și fac mai totu într'una, fac mai fără încetare, până ce soroarele călduț de primăvară își intră în chilie.

De am lemne uscate, am destulă minte să nu le dau în schimb pre de cele verzi. Și dacă e pre alese, leau fag și carpen și lasu stejarul, să mai rămână și pre sama altor țirgoveți.

Dacă am ajuns, să am lemne, cum mi place mie, diu parte-mi fie afară cât de frig. Fie frig, de crepe lemnele în pădure, eu mă întind a lene pre o sofă mola și ascult cu drag, cum piară și cântă lemnele aprinse, cum se frământă și bubue aerul din sobă.

De frigul din afară nici că-mi pasă, așa pute dice, că mai mult mi pasă, să fie cât de frig. Cu cât e mai mare gerul din afară, cu atât mai bine mă simt în lăuntru la căldură. Și dacă pre de-asupra și crivețul ghețos începe, să șuere pre la cornurile casei, șuerul lui se amestecă în bubuitul focului din sobă, și amindoué laolaltă mi fac un concert, cum nici deii din Olimp nu vor fi avut.

Precum puteți vedé, în forma acesta cestiunea încăldutului ar fi destul de bine deslețată. Nu trebuie decât să ai lemne destule și bine uscate, și de cumva s'ar pute să ai chiar lemne tinere de fag, apoi nu-ți pasă, și de ar veni asupra-ți iernă grea ca cea din astu an.

Dar lemnele sunt scumpe, și totu scumpi și cărbunii, cu ce încăldesc pre la orașe și airea chiar și pre la sate, și se vor mai scumpi din an în an; ér rólele muncii noastre în loc de a da înainte, mai mult totu înapoi dau cu prețul. Și pre de-asupra atât la lemne cât și la cărbuni, câtă căldură nu ese pre hornu afară! Și-ți caută, să o lasi să meargă, de nu vrei să-ți umpli casa de fum și să-ți mai puni în primejdie și viața ta și alor tăi. Ce bine ar fi dară, dacă în loc de lemne și cărbuni am pute să avem altu material și mai bun și și mai efinu!

Cine nu-și dorește material de foc și mai bun și și mai efinu, de cum sunt lemnele uscate și cărbunii cei mai buni, — nu cetescă mai departe, până-mi șururile la o parte, și-și petrecă timpul cu alte lucruri mai cu minte. Dar și altora le spun, că șururile mele nu au să schimbe marsul lumii. Și de cumva și de credință, că cetindu-mi șururile mele, la ierna venitoare vor și pute să aibă materiale de aceste, îi rog să nu se ostenescă mai departe cu cetitul. Materialul, despre care mi-am pus în gând să scriu, nu cresce, ca lemnele, în pădure,

și chiar și în simlu pământului, de unde se scot cărbunii, încă înzădară l'ai căuta.

De-a gata nu se află, dar se pote găti din material așa de ieftin, decum mai ieftin noi nici nu avem. De cumva nu ști de airea, abia cred să vă vină în minte, că materia, din care se pote găti material de foc mai potrivit ca cel de până acuma, e apa din isvóre și fântâni, din bălți și lacuri, din riuri, fluvii și chiar și apa din mări și din oceanele nemărginite.

Material de foc din apă! cându focul și cu apa sunt dușmani de mörte, de mai dușmani nu vei găsi nici chiar de ai străbate pădurile neumblate și munții vecinici nepătrunși? Foc din apă! cându și Francesul cu Germanul încă vor pute ajunge, să se impace, éră focul și cu apa nici atunci, nici odată? De e glumă, gluma nu e *ben trovata*, de nu-i glumă, trebuie ca la mijloc să fie vre-o greșelă, altcum nu se pote, nu e cu putință, să se dice *foc din apă*.

Vom vedé, ér deocamdată să aruncăm în trecăt o privire în fauraria cea mai de aproape, ce ne-a căde în cale. Focul sulfă din răspuțeri, și la suflatul lui cărbunii aproape stinși, din negri ce au fost, se roșesc totu mai tare și mai tare și trecându prin roșu se avintă în alb. Se avintă până la un loc, ér mai încolo nice focul nu-i mai pote inferbinta. Dar faurul nu de aceea e fauru, ca să nu le scie léculu. Pune mâna pre stropitoare și slobode picuri de apă pre cărbunii obosiți. Și cărbunii, în loc de a

culelor de stat și-ar greși cu desăvârșire scopul principal, adică cel relativ la botezurile necompetente, de ore ce ori cari altele, dar matriculele de botez și ale morților, de cari aci propriaminte și exclusiv se lucră, nici decum nu se pot strămuna în matricule de stat;

Maî departe, că astfel de măsură în starea prezentă a administrațiunii noastre politice ar sgdului în modă serioasă siguranța și autenticitatea acestor registre publice, pre lângă aceea ar impune credincioșilor bisericești, ca contribuabili ai statului, sarcine cu totul nouă, grele și nejustificate, clerului nostru de rind i-ar cauza o daună sensibilă în venitele sale și altmintrelea insuficiente și afară de acestea ar slăbi încâtva legătura bisericească-spirituală dintre păstorii sufletesci și credincioșii lor;

Că prin urmare introducerea matriculelor de stat ar fi o măsură necorespunzătoare scopului ei propriu, costisitoare, de asemenea daunosă pentru stat ca și pentru biserică;

Considerându, că cu introducerea intenționată a căsătorii civile, aședămintele sacre ale dreptului canonic matrimonial al bisericești noastre ar perde din autoritatea lor, vigorea legală de până acum, statul s'ar pune în contradicere cu bisericile: catolică și ortodoxă, acestea avându și profesându căsătoria între cele 7 talne, ăr statul degradându una dintre columnele bisericești, judecătura bisericească în afacerile matrimoniale ar fi delăturată și cununia bisericească despoiată de valoarea ei de drept, ar pute să scadă în ochii masselor ușor confundabil prin astfel de măsură resvrătitore la o ceremonie cu totul superfluă, fiind ea lipsită de totă valoarea ei practică și totuși împreunată cu unele spese: deci biserică ar fi lovită grav în două privințe, căci adică pe de o parte prin astfel de reforme, de și în contra intențiunilor, totuși sub egida autorității de stat, așa dicându prin stat s'ar provoca și promova indiferentismul religiozilor, pe de altă parte plenitudinea seculară

a autorității bisericești s'ar reduce la minimumul ei;

Considerându, că o atare devaloare fatală a străvechii autorități bisericești ar face biserică incapabilă de a pași riguros în contra lătirii necredinței, de care tocmai în urma astorfelului de reforme ar fi a se teme, prin ce însă biserică ar deveni totdeodată incapabilă de a corăspunde în deplină măsură misiunii sale politico-publice, adică a servi ordinii politico-sociale ca ultimul, cel mai tare și mai sigură razimă, căsătoria civilă intenționată, deci ar fi asemenea pernicioasă pentru stat ca și pentru biserică;

Considerându, că modificarea art. de lege LIII. 1868 luată de asemenea în vedere prin programul politic bisericesc al guvernului, a unui articol de lege, care formeză sorginta proprie a prezentelor discușiunii confesionale, ar fi numai un pretins act de dreptate politică și de liberalism, căci apartinența confesională a cetățenilor nu constituie un interes de stat, prin urmare o restrângere prin lege a libertății naturale a părinților relativ la confesiunea copiilor lor involvă o spoliare de drept; așadar o astfel de modificare de lege resp. un asemenea act de dreptate nu reclamă nici din punctul de vedere al confesionalismului vre o compensațiune, nici din punctul de vedere al statului luarea orî cărei mai departe dispozițiunii legislative, cu atât mai puțină răsturnarea unor instituțiuni seculare, bine aședate și bine probate;

Maî departe considerându, că acelea pretinse inconveniențe cari s'ar fi ivindu pe ici pe colea la căsătoriile mixte și ale celor convertiți, la cari se și face provocare spre justificarea intenționată a reforme de căsătorie, nu-și au cauza în simultana valoare legală a dispozițiunilor incongruente ale dreptului matrimonial la diferitele confesiuni, ci în nerespectarea acestor dispozițiuni respective a legilor generale ale țerei, dar astfel de casuri și de altmintrelea excepționali, ar pute să justifice cel mult oreși cari dispozițiunii legislative referitoare la executarea legii amăsurat es-

cepțiunilor, acelea însă nici într'ună castă n'ar pute să justifice dispozițiunii legislative atât de radicale și generale, cum ar fi intenționata regulare uniformă a dreptului matrimonial prin lege de stat din acele abuseri — nici că celea ar fi eschise prin o atare regulare, de orece nu există lege, carea n'ar pute fi nerespectată;

Că prin urmare o regulare uniformă prin legea dreptului matrimonial basată pe idea căsătoriei civile obligătoare nu o pretinde absolut nici un interes de stat;

Considerându în fine, că interesele vitale ale statului și ale bisericești, adică fundamentul religios-moral al familiei, evlavioasele sentimente ale miliónelor de creștini nu pot fi făcute obiectul de rivalități pentru potestatea politică;

Din toate aceste motive, sinodul declară respective concludere, că repudiază hotărât intenționata introducere a matriculelor de stat și a căsătoriei civile obligătoare ca unele reforme resvrătitore, cari nu purcedu din trebuințele popórelor, nu sunt justificabile prin nici un interes de stat și ar fi pernicioase de o potrivă pentru stat, societate și biserică.

Totdeodată Sinodul recercă pe Escel. Sa Părintele Archiepiscop și Metropolit și împreună cu P. S. Sa Părintele Episcop al Aradului și cu P. S. Sa Părintele Episcop al Caransebeșului să-și pună în lucrare întregă influința legală atât la înaltul guvern, precum și în casa magnaților, ăr în casu de lipsă prin o reprezentațiune omagială la Maiestatea Sa preagrățiosul nostru Rege pentru ferirea santei noastre bisericești de pericolele ce o amenință.

În privința regulării libertății religioze de asemenea intenționate prin programul politic-bisericesc al guvernului, sinodul nu află de lipsă a-se pronunța înainte de a se publica proiectul concerninte, ci în ce privește recepțiunea confesiunii mosaice, carea și ea formeză un punct în programul guvernului,

Sinodul declară, că condusă pururea

se stinge, se invioșeză și mai tare și albesc și fumófe ferul aruncat în ei.

Și de ați mai sta la îndoielă, că apa hrănește focul, priviți la comandantele de pompieri, cum strigă la cel cu pompa, să îndrepte rața de apă totu spre un punct, că de nu, în locu de a stinge focul, îi vor da putere și mai mare. Uitați-vă cum sifra și cu ce putere se înalță flacăra, priviți cum părăse lemnele aprinse în locul unde ajunge întâia óra rața de apă improșcată de pompă.

Apa stinge focul, dar îl stinge numai atunci, dacă e destulă, ca să-l potă copleși. Cu apă puțină înzădaru ar fi să încerci a stinge focul. În locu de a-l stinge, l'ai aprinde și mai tare, mai cu samă, dacă o ai arunca nu spre un punct, ci o ai impraștia ca să ajungă în totu locul.

Alte fluide, cum ar fi și laptele, și în măsură mai mică au puterea de a stinge focul în locul unde ajungu, și pote de aci provine și credința răspândită prin popóru, că îndată după lovirea trăsnetului ajunge ună susțară de lapte, ca să stingă zidirea aprinsă.

De ce nutrescu stropii de apă picurați pe cărbunii vii puterea lor încălđitoare? De ce apa aruncată pre focu la început în locu de a-l stinge, și mai tare îl înflăcăreză? Să vă spunu, de ce: Apa inferbintată în măsură mare se desface în două părți cu totul deosebită și de apă și între sine. Una e aprindecioasă (hidrogen), carea inferbintată în de ajunsu lea flacăra și arde cu

lumină slabă vineție, ceea alaltă parte (oxigen) în sine ea nu arde, dar fără dinsa nimica nu pote arde, fără dinsa arderea e cu neputință. Acopere sticla lampel pre de-asupra și veți vedé, că lampa îndată și-se va stinge. Și mi-ar plăcé multu, să te vedu, cum te-ai folosi cu o lampă, ce pre din josu de flăcări să nu aibă găurile aședate în rotogol.

În locul, unde nu-l aeru, nimic nu pote arde, și chiaru și în aeru numai până atunci, până ține partea lui numită oxigen. Dacă locul e bine astupatu, și oxigenul s'a gătat, flacăra și focul se stingu pre dată, cum ușor se pote arăta.

Sufându în focu, focul se aprinde și mai tare, și se aprinde, fiindu că în locul învelisului de aeru sérăcitu de oxigenu îi suffi aeru prospetu, îi dai hrană nouă. Totu cam așa se întâmplă și cându arunci stropi de apă pre jăratu. Și dacă totuși e deosebire, deosebirea stă într'aceea, că în aeru oxigenul nu e așa de strinsu legatu de ceeaalaltă parte, pre câtu de strinsu sunt împreunate oxigenul și hidrogenul apei. Ferbințela pote ca să le desfacă, dar numai o ferbințelă mare o pote face.

Dacă odată ajunseră până la desfăcute, oxigenul se smulge din brațele vinjose ale soțului de până atunci, și merge ca să facă o legătură nouă cu cărbunele cuprinsu de flăcări. Căsătoria e civilă. Faurul coperitu cu negru din capu până în picioare e oficerul stării civile, ce le pune în capu cu-

nuna și le binecuvintă legătura de iubire. Și iubirea le e așa de mare, focul ei așa e de ardători, încât se aprinde și se înmóte chiaru și ferul, ce ajunsese pre acolo, pote ca nunțasu, sau ce mai scii, pote ca nașu.

Da, oxigenul desfăcutu din picuril de apă dá putere nouă la jăratu, îl inferbintă și mai tare. Văpaia cărbunilor descompune apa în părțile sale, și una dintre ele întorce imprumutul cu dobândă înflăcărându cărbunii și mai tare.

Dar în lumea asta toate își au un capetu, și dela legea capetului nici schimbul de imprumutu dintre jări și apă nu-l scutitu. Ferbințela mare pote descompune apă mai puțină, dar decumva apa năpădesce pre jăratu în măsură mare, îi secă puterile, îl înădușese.

De vreți, să tragi învățatură, asta îți fie învățatura: Cu apă puțină nu te încerca să stingi focul cu vâpae mare, căci numai mai tare l'ai înflăcări. Tu înțelege-o cum veți vre.

Dar unde am ajunsu! Plecasem, să arătă calea, pre carea a pornitu cestiunea încălđitului și pre carea órecându pote să ajungă chiaru la o deslegare îndestulitoare, — și cându colo, mă tredescu încurcatu în nisce lucruri măruntele. Apoi nu a quisu bine cine a quisu, că nici odată nu poți să scii, pre ce își dimineta din ocolul casei tale.

Ne apropiam de capetu, și de mai facu numai o cărnitură în altă parte, până ajungu la calea adevărată și întru în brădză,

de spiritul toleranței creștine, nu se simte nici chemat, nici îndemnat de a-și ridica vocea în contra unei recepțiuni formal-legală a confesiunii mosaice, până unde aceea nu va atinge principiile fundamentale ale bisericii creștine, dar prin eventuala admitere a libertății de trecere, basată pe principiul reciprocității interconfesionale între creștinii și israeliți — după convingerea sinodului — fără de o abnegațiune morală de sine, nici o biserică creștină nu s'ar pute simți liniștită.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Guvernul vădând, că în esecutarea planului său cu privire la politica bisericească întâmpină greutăți mari, cercă să-și găsească după un *modus vivendi* cu biserica catolică. Anume se vorbește, că ministrul de justiție s'a declarat gata a introduce în proiectul de lege referitoriu la căsătoria civilă ordul sacru și profesiunea monachală solemnă ca impediment dirmătore, în schimb însă catolicilor să înceteze cu opoziția față de guvern, sau să facă numai o atare opoziție, pre lângă care guvernul poate reeși cu introducerea căsătoriei civile obligătoare. Garanța, ce o oferă guvernul, este ilusorie. Scim, că și până acum unii preoți și călugări romano-catolici apostatându au trecut la calvinism și s'au căsătorit ca calvini. Oare împedea-i-va de la acesta pre viitorul proiectul de lege al guvernului? Noi credem, că nu. Și dacă s'ar afla în Ungaria prelați, cari să facă atare compromis cu guvernul, suntem siguri, că ei se vor compromite numai, de-orece Roma nu-și va da consensul la atare pacturi.

Roma.

Sfinția Sa Leon XIII Duminecă în 23 a primit pre împăratul și împărăteasa Germaniei. Părechea imperială din prevenire față cu S. Scaun nu a ple-

cată din Quirinală la Papa, ci mai întâi s'a dus la ambasada germană de pre lângă Vatican. De acolo la 2 1/2 ore d. am. a mers la Sfinția Sa, unde a fost primită cu mare solemnitate. Pontificele a întâmpinat pre înalții oșpeți la ușa salei celei galbene. După o conversare de 1/4 de oră i-s'a prezentat Sfinției Sale suita împărătesei, apoi a împăratului; apoi a rămas la Pontificele numai împăratul aproape o oră. Care a fost obiectul conversării, încă nu se știe, dar se crede că s'a vorbit mai ales despre chestiunile politice bisericești din imperiul german. În timpul acesta împărăteasa a vizitat muzeele din Vatican, era la 4 1/2 ore părechea imperială a părăsit Vaticanul.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința de Mercuri a camerei deputaților a prezentat ministrul Csáky proiectul de lege despre recepțiunea Jidovilor. Proiectul declară religiunea jidovă de egală îndreptățită cu cea creștină. Trecerile dela una la alta le normază dispozițiunile din §§ 1—8 a Art. de lege LIII din 1868.

Tot Mercuri a prezentat ministrul de interne Hieronymi proiectul de lege despre matriculele civile. Atât proiectul cât și motivarea lui sunt voluminoase. În virtutea proiectului matriculelor pre viitorii preoți nu pot fi purtători de matricule civile, ci se vor constitui organe speciale spre scopul acesta. Purtătorii de matricule ca funcționari stau sub jurisdicțiunea comiților supremi, cari îi și denumesc. Nascerile trebuie să se notifice purtătorilor de matricule în decursul unei săptămâni, era casurile de morțe în ziua morții, de nu cumva este și de serbătoare, când are să se notifice cazul în ziua următoare. Întrarea legii în vigoare o hotărăse ministrul de interne.

Proiectele despre libertatea de cult și căsătoria civilă probabil se vor prezenta camerei numai în anul viitor.

În una din conferințele partidului liberal mai mulți deputați și-au exprimat părerea, că minimul salariului învățătoresc să fie de 400 fl.; ministrul Csáky însă rămâne pre lângă minimul de 300 fl., declarându, că la cazul, când partidul nu ar aproba acest minim, el este gata a trage consecințele, adică se retrage din ministeriu. Noi credem, că lucrul nu va ajunge așa departe.

În ședința camerei dela 24 a c. cu ocaziunea desbaterii despre proiectul de lege referitoriu la buget, deputatul kossuthist Héli Ignác a declarat, că nu primesc proiectul. Apoi a discutat între altele: În teorie suntem stat, dar în faptă numai Austria se poate numi pre sine stat, noi însă suntem colonie. Inteligența (magiară) ni-se germanizează. Nu avem armată, nici generali dela honveđim nu sunt magiari. Ministrul de honveđi paradază pre Schmelz în Viena. „Cestiunea naționalităților, mai de aproape considerată se reduce la cestiunea Valahilor. Și acesta se poate rezolvi prin un guvern bun și moral, sau dacă nu se poate, cauza este, că la spatele Valahilor ardeleni se află națiunea română independentă, care fapt noi nu-l putem schimba. De aci două probleme se impun guvernului, una, ca să întretinem cele mai bune relații cu România, cealaltă, ca în Bucuresci să avem reprezentanți magiari. În tot cazul însă trebuie casată deosebirea dintre stările de drept din Ungaria și cele din Ardeal.

România.

Turburările provocate în săptămâna trecută din cauza legii pentru taxele comunale s'a liniștit deplin. Camera la discuțiunea asupra articulelor legii va lua în considerațiune dorințele legitime ale ce-

spațului, ce mi-l'a pus la îndemână Redacțiunea foii, mi-se umple, și firul povestirii, vrându-nevrându trebuie tăiat. La lucru dară, dar la lucru în pripă, că de nu, mi-se rupe firul, și se rupe chiar la mijloc.

Hidrogenul smuls din apă arde, și ardându răspândește căldură în jur de sine. Dar căldura răspândită nu e așa de însemnată, pre cât de însemnată e căldura, ce se răspândește, dacă în loc de hidrogen va arde o amestecătură de hidrogen și oxid de cărbune. Oxidul de cărbune e corp gazos și se produce, de câte ori cărbunele încălțit se inferbintă și ardându se mistuesce.

Cenușa, ce rămâne pre urma cărbunelui petrecut, e așa de puțină, poate mai puțină și decât țărțile rămase în sita omului sărac. Dar dacă cenușa isă țărțile, ce s'a ales din făină?

Dacă ai sta să cerni făina, nu în casă, în covată, ci afară într'un vânt șuerătoriu, din făina-ți s'ar alege . . . ce s'ar alege? Ceea ce s'ar alege din făina răspândită în vânt, totă aceea se alege și din gazurile plăsmuite din cărbune și din oxigen.

Făina se cerne în covată și se adună cu îngrijire, să ne fie de hrană; de oxidul de cărbune însă cine să îngrijescă, cine să-l adune! Până astăzi puțin, fiind că puțin știu, ce comoră stă ascunsă în sinul oxidului de cărbune amestecat cu hidro-

gen, sau de vă mai place, în sinul hidrogenului amestecat cu oxid de cărbune.

Însă începutul e făcut și începutul ne îndreptățește a crede, că amestecătura de hidrogen și de oxid de cărbune va încălț generațiunea, ce vine în urma noastră, și poate chiar și noi să ajungem, să nu mai încălțim cu lemne și cărbuni, ci cu gaz, cu amestecătura celor două gaze amintite. Odinioară în vechime cine ar fi crezut să ajungem vremuri de a lumina cu gaz, și totuși am ajuns: de ce să nu o ajungem dară a și încălț cu gaz?

Când e vorba să se producă amestecătura de hidrogen și oxid de cărbune, sau gaz de apă cum se mai chemă, de-asupra cărbunilor roși de căldură se conduc vapori de apă inferbintă. Vaporii se desfac în 2 părți, hidrogenul începe viață nouă de sine stătătoare, oxigenul dă putere nouă la jărătică, smulgându din el cărbunele ca dimpreună cu acela să formeze oxidul de cărbune. Astfel gazul de apă ar fi gata, numai trebuie prins și curățit de nisce părți străine.

Procedura de pregătire a gazului de apă nu e chiar așa de simplă, precât de simplă s'ar păre din cele șise, și mai e și scumpă. Dar afla-se-va și modru de a delătura acestea pedeci, și atunci nu vom mai încălț cu lemne și cărbuni, ci cu gaz de apă.

Am scris șirurile aceste de mult,

în vremea când în chilie bubuia focul din sobă, er afară șuera crivețului ghetos. Apoi le-am pus de o parte, căci începuse să se arete drăgălașa primăvară, fără ger și fără foc. Dar în zilele trecute le-am luat din nou în mână, că și vremurile se întorseră, unde au fost mai astă iarnă. Vântul sufla cu turbare și atata sufla, de credeai să nu mai rămâna picior de Sas în țară, er neua fluștura cum fluștura în prjma bobotezel.

În arșița ardătoare a rađelor de sere nu-ți vine să scrii despre încălțit. Dar când și la finea lui April ești silit să porți haine de iernă, și să scribi în chilie, cestiunea încălțitului nu-ți mai dă odihnă, se legă de tine ca o năluca. Cu ea în gând te culci, cu ea te visezi noptea în pat, cu gândul la ea te scoli, ca să-ți frăminte gândul cât li dînlița întregă.

Ușor se poate să mă păcălescă vremea, căci păcălălă ar fi, dacă șirurile mele vă vor ajunge în mână, când nici pomână nu va mai fi de frig, de vânt pētrundătoriu și de flușturat de nouă. Când vremea e caldă și frumoasă, cine să aibă voe să cetescă despre încălțit?

Dar nu-mi pasă, căci de perdut eu nici atunci nu aș perde. Totă lumea ar dice, că scriind despre încălțire, frigul s'a spăriat de mine. S'a spăriat și și-a căutat de cale.

tăteniloră va face modificări esențiale, prin cari se vor protege interesele singuraticilor, deschidându-se tot-odată pentru comune ună isvoră de venită.

Duminecă partidulă conservativă a ținut în capitală 4 întruniri, în cari s'a esplicată poporulă scopulă și dispusă-țiunile legii referitoare la perceperea taxeloră comunale.

Serbia.

Din incidentulă proclamării regelui de maiorenă s'a publicată amnestie generală pentru toți delincenții politici. La criminali li-s'a redusă timpulă de pedepsă, eră celoralți delincenți li-s'a ertată pedepsă intrăgă.

Monarchulă nostru i-a notificată regele Serbiei pășirea sa la cărmă prin o epistolă autografă trimisă prin colonelulă Zdravković.

Raportulă dintre mitropolitulă Mihailă și noulă cabinetulă prin întervenirea regelui s'a îmbunătățit. Unele foii liberale pretindă punerea sub acasă a fostului guvernă liberală, fiindă că cu 2,000.000 frs ar fi cheltuită mai multă decâtă era provădută în budgetulă.

Altcum numai după efeptuirea noueloră alegeri se pôte prevedea, cum se va cristalisa situațiunea politică a Serbiei.

Circularulă Preasfinției Sale Dr. Victoră Mihályi Episcopulă Lugoșului despre peregrinajulă română.

Nr. 710—1893.

Cu adevărată mângălere aducemă la cunoștința Veneratului Cleră Diecesană, că în peregrinațiunea sacră inițiată din partea redacțiunii foii bisericesci „Unirea” din Blășiă la mormintele SS. Apostoli Petru și Paulă în Roma, sub conducerea MO. și Cl. Dr. Vasiliu Hossu Profesoră de S. Teologie și Rectoră ală Seminariului Tinerimii din Blășiă au luat parte următorii:

Din Cleră: *Demetriu Cuteană* Protopopolă Cichindelului și parohă în Săcădate. *Dr. Augustină Bunea* Secretariă Metropolitană. *Dr. Victoră Szmigelski* Profesoră de S. Teologie și redactoră ală „Unirii”. *Dr. Isidoră Marcu* Prefectă în Seminariulă Teologică. *Dr. Sebastiană Radu* concionatoră ală Bisericei Catedr. metropolitane. *Nicolău Ionașu* Profesoră de rită și de cantă eclesiastică, toți din Blășiă. — *Teodoră Bulcu* Profesoră gimnasială din Beiușă. *Georgiă Trăilă* parohă în Timișóra. *Ioană Boroșu* parohă în Zăbraniă. *Iuliă Rațu* capelană în Lugoș. *Constantină Lucaciă* parohă în Iosipă. *Aureliă Popă Bota* Profesoră de Preparație. *Elie Dătană* candidată de profesoră.

Din poporă: *Iuliă Mihályi de Apșa* Tenente Colonelă de Husari pensionată din Lugoș. *Alexandru Filipă* avocată și proprietariă de fodine din Abrudă cu soția. *Patriciă Barbă* avocată în Reghinulă Săsesă cu soția. *Tită Hațegă* avocată din Lugoș. *Nicolău Proșteană* avocată din Lugoș cu fiulă. *Dr. Ștefană Erdélyi* medică în Orăștie cu soția. *Dr. Iacobă Mașoră* medică opidană în Lugoș cu soția. *Dămnă P. Lucaciă* născută *Serbacă* preuteasă din Sișesci. *Georgiă Szilágyi* proprietariă din Sanislău.

Peregriniă în 3 Aprilă st. n. 1893 dimineță la 9 ore au fostă de față în Biserica patriarhală a S. Apostolă Petru din Roma

la s. liturgie episcopescă celebrată de cătră subscribulă cu asistința aloră patru preoți și doi diaconi dintre peregrini, și a clericiloră români din Pontificiulă Colegiū Grecescă dela S. Atanasiū din Roma. Cântărilor de sub s. liturgie le-a esecutată corulă improvisată dintre peregrini. Liturgia s'a ținută la altarulă de sub catedra de bronză a Sântului Petru suținută de statnele gigantice în bronză aloră patru SS. Părinți și Învățători ai Bisericei: Ambrosiă, Augustină, Vasiliă celă mare și Ioană Gurădeaură.

După s. Liturgie la 11 ore antemeridiane peregriniă dăpreună cu clericii români ai numitului Colegiū grecescă s'au adunat în palațulă Vaticană în sala numită a tronului; deci Sântia Sa Papa Leonă ală XIII însoțită de deregătorii curții sale a venit în sala tronului și cuprinđendu-si loculă: cu părintescă bunăvoință a ascultată alocuțiunea în limba latină rostită de cătră subscribulă Episcopulă ală Lugoșului, ca de cătră oratorulă rugată ală peregriniloră; cuprinsulă alocuțiunii în versiune română este următorulă:

(Urměză alocuțiunea.)

La aceste Sântia Sa Papa Leonă XIII s'a îndurată a ne îndrepta în limba latină

Răspunsă,

care în versiune română este de următorulă cuprinsă:

(Urměză răspunsulă.)

Deci peregriniă cu toți ingenunchiandă primiră dela Sântia Sa binecuvântarea apostolică, după aceea i-s'a prezentată denariulă S. Petru oferită de cătră credincioșii diecesei vėduvite Metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș și de cătră credincioșii diecesei Lugoșului; de-odată cu bunăvoință părintescă s'a îndurată a primi două covore lucrăte cu mâna femeiloră române, ambele dăruite de cătră peregrini.

După aceste fură presentăți Sântiei Sale câte unulă toți peregriniă români, și cătră fiesce carele dintre dășii s'a îndurată a îndrepta cuvinte părintesci de mângăere și facurajamintă, dispunđendă a-se împărți fiesce căruia câte o medaliă de argintă comemorativă, tipărită din partea Societății Catolice a Tinerimii Italice.

În urmă Sântia Sa Papa dede facultate preoțiloră peregriniă, ca rentorși la parochiile loră, în numele Sântiei Sale să împartă poporulă credinciosă binecuvântarea apostolică.

De aceea aducđndă aceste la cunoștința Veneratului Cleră diecesană, avemă de a-i concrede, ca acestă cerculariă ală nostru în una din Duminecele prosime să-lă publice poporulă credinciosă sub S. Liturgie atâtă în parochiile matre, câtă și în bisericile filiale, și cu acea ocașiune în numele Sântiei Sale să împartă celoră prezenți binecuvântarea apostolică.

Din Ședința Consistoriului Episcopescă ținută în Lugoș în 13/1 Aprilie 1893.

Lugoș în 15/3 Aprilă 1893.

binevoitoriă

Victor Mihályi
Episcopulă Lugoșului.

Noutăți.

Distincțiune: *Kohl Medárd*, secretariulă primatelulă, a fostă decorată din partea Monarchului cu ordulă coronei de feră clasa a III-a.

Peregrinajă la Roma. Catholicii de ritulă latină din Ungaria voră întreprinde la Rusaliă ună peregrinajă la Roma. Pre pere-

griniă, cari voră fi din tôte părțile țerei, îi va conduce și presenta Sântiei Sale Leonă XIII însu-si primatele dela Strigonă, cardinalulă Vaszary. Dintre prelați voră lua parte la peregrinajă arhiepiscopulă Császka și episcopii Dulánszky, Bende și Hornig.

Consultări de ministri. În consultările ținute în săptămăna trecută la Viena între ministrii unguresci și austriaci s'a satorită budgetulă pre 1894. Mai departe s'a hotărîtă sporirea contingentului ofițeriloră și ală soldațiloră. Cheltuelile comune se voră urea numai cu 4—5 milioane.

Copii slovaci magiarisati. Diarele magiare, spună, că Kosztyenszky Géza din încredințarea reuniunii culturale magiare din Ungaria de susă a cercetată locurile, din Alföld, pre unde suntă aședăți copii de slovaci. Elă a constată, că copii în totă loculă se simtă bine (?). Este interesantă, că cei mai mulți copii nu scii slovacese, unguresce însă toți vorbescă fluentă, deși unii din ei numai de 8—9 luni se află în Alföld. După aceste constatări totuși mai cutěză diaristica magiară să afirme, că Kultur-egyedet-urile nu urmărescă scopuri agresive față cu naționalitățile.

Pentru congresulă higienică, care se va ține în anulă viitoră în Budapesta, Maicestatea Sa Monarchulă la rugarea comitetului esecutivă a primită protectoratulă. Este cunoscută, că acestă comitetă a primită propunerea contelui Károlyi István de a nu merge în Viena, spre a mulțami Monarchului pentru primirea protectoratului. Se vede însă, că membrii comitetului și-au schimbată părerile, convingđndu-se, că Monarchulă nu are voe de a veni în curēndă în cetatea, ce a proclamată pre Kossuth cetățēnd de onore, și de aceea au trimisă ei la Viena o delegațiune.

Colera precum se anunță din Lemberg erăși s'a ivită în unele comune din Galiția.

† **Maria Hossu de Kis-Nyires.** Subscrișă cu inimă frântă de durere înscințamă pre toți consăngenii, amicii și cunoscuți, că iubită noastră soră vėduva lui *Alexiă Hossu de Kis-Nyires* născută *Maria Mihályi de Apșa* după ună scurtă morbă de plumăni astăđi la 2 ore d. am. în etate de 44 ani si-a dată nobilulă sēu sufletă în mânilă atotputernicului Creatoră. Fie-i țērina ușoră și memoria binecuvântată! Dejă la 22 Aprilie st. n. 1893. Vėduva lui Antoniu Văradă, n. Elena Mihályi ca soră; Iuliă Mihályi, subcolonelă ces. și reg. în pens., Petru Mihályi, deputată dietală, Dr. Victoră Mihályi, episcopulă gr. cat. ală Lugoșului, Dr. Ioană Mihályi, fișcală comitatensă, ca frați.

† **Florica Ardeleană.** Subscrișă în numele loră și ală numėroșiloră consăgeni, cu inimă înfrântă de durere anunță, că cea mai iubită soție, resp. mamă, fiică, soră, nepotă, noră și afină *Florica Ardeleană născ. Palladi* după ună morbă greă, suferită cu resignațiune creștinăscă, fiindă provădută cu SS. Sacramente ale moribundiloră, și-a dată blăndulă sēu sufletă în mânilă Creatorului în ziua și ora aniversării născerii sale a 28-a, și în ală 7-lea ană ală fericitei sale căsătorii în 23 Aprilă 1893 d. m. la 3 ore. Beiușă, 23 Aprilă 1893. Să-i fie amintirea eternă și memoria binecuvântată! Antoniu Palladi parohă g. c. în Finișă ca tată. Coriolană Ardeleană prof. ginn. ca soță. Maria, Sidonia, Leontina, ca fiice. Maria Tóth vėd. lui George Ardeleană, sócră. George și Eugenă Ardeleană, ca afini. Corneliă, ca frate. Samuilă Palladi, Victoră Palladi, ca unchi, cu familiile loră. Maria Palladi măr. I. Boroșu, ca mătușe, cu soțulă și familia sa. Vilma Ardeleană măr. P. Munteană, Maria Ardeleană măr. I. Syilágyi, Iuliana Ardeleană măr. V. Steer, Elisabeta Ardeleană măr. P. Ossian, ca afine cu soții și familiile loră.

Pentru procurarea de recuisite, stėguri flamure, policandre, albituri, obiecte pii, icone și cărți bisericesci recomandămă institutulă de artă a lui **Süts și comp.** din Budapesta, cari la dorință trimită gratis catalogul-prețuriloră.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

II.

Conștiința publică bisericăscă despre natura sântei Uniri dela început până astăzi, și „alianța” domnului Densușan.

Amă vedută deja în articolul precedent, că din însuși documentul dlui Densușan se vede luminată ca lumina sórelui, că s. Unire a fost o unire dogmatică cu biserica catolică a Romei, prin carea membrul sinodului din 1698 dechărându-se „mădulari ai sântei catolicescei biserici a Romei” au primită întrégă credința acestei biserici. Amă vedută și un act solemn curându după s. Unire, cu prilejul cărui unirea acésta în credință s'a manifestată în modul cel mai strălucit.

Conștiința publică bisericăscă însă cu privire la natura s. Uniri s'a manifestată în timp de două vécuri așa de neîntrerupt și așa de evidentă, câtă trebuie să ne cuprindă o adevărată nu mirare, ci urmărire, că dlui Densușan a cutezat a lovi în față acésta conștiință.

Amă fi prea lungi, grozav de lungi, dacă amă voi a înșira și numai cele mai momentóse acte din istoria bisericei noastre de două vécuri, în cari s'a manifestată conștiința acésta publică bisericăscă cu privire la natura sântei Uniri. De aceea vomă aminti numai unele acte, în cari s'a manifestată conștiința acésta, sau în viața și faptele Arhierilor nostri, sau în sínódele noastre, sau în școlă și literatură, sau în conștiința poporului, sau în purtarea heterodoxilor.

1. *Arhierii nostri și s. Unire.* După mórtea Mitropolitului Atanasiu a urmatu Ioan Pataki, român de origine, însă în urma împrejurărilor vitrege trecut de multă la ritul latin. Când Pataki fu numit Arhier al Românilor uniți, atunci căpeta dela Papa concesiune, să se reintórca érași la ritul grecesc, ca să pótă funcționa ca Arhier al Românilor uniți. Clerul și poporul a fost multămit cu acésta, și mai multă nu a poftit nică dela el, nică dela Papa.

Acum dacă ar fi adevărată curioasă tesă a dlui Densușan, că prin Unire nu amă primită nică o dogmă catolică, ci amă rămasă pre lângă credința de mai înainte a bisericei „ortodoxe orientale”, atunci Papa ar fi trebuit să dea lui Pataki nu numai concesiune de a se rentórca la ritul și disciplina grecescă, ci la credința bisericei „ortodoxe orientale”, altcum clerul și poporul românesc n'ar fi fost multămit. Suntem gata a primi și adopta de a noastră tesa dlui Densușan, dacă ne-ar aréta numai un singur casu, cându Papa a datu cuiva concesiune să se întórca dela credința catolică a bisericei Romei la credința bisericei „ortodoxe orientale”, érá de altă parte, dacă ne-ar aréta, că clerul și poporul românesc unitu din Ardélă a poftit dela Pataki, spre a puté fi episcopu unitu ca să nu părăsescă numai ritul și disciplina apusană, ci și credința „sântei catolicescei biserici a Romei” și să se reintórca la cea ortodoxă orientală.

Ce urmază de aci? Evidentă aceea, că mai întâi Papa, după aceea Episcopul nostru Ioan Pataki, apoi clerul și poporul cu ocaziunea acésta au mărturisit în modul cel mai lămurit, că unirea este o unire dogmatică cu biserica Romei remănându ritul și disciplina neatinsă.

Intrebămú éráși, ce valóre are ne mai audita tesă a dlui Densușan față cu mărturisirea acésta a Papei, a Episcopului Ioan Pataki și a întregu clerului și poporului unitu?

Și Pataki a cunoscutu nu numai fórte bine natura unirii, ci fórte bine și idea clerului și a poporului despre ea. Elu a fost fórte zelos în apărarea și predicarea credinței catolice, ba pótă câte odată cu zelul a mersu prea departe. De altă parte însă a cunoscutu și alipirea mare a clerului și a poporului de ritul și disciplina răsăritenă, și cu privire la acésta s'a silitu a împlini pre câtă numai i-a fost posibilu, doriunța clerului și a poporului. Amă puté aduce

multe doveđi despre acésta. Ne mărginimú însă numai la unul.

Dacă dlui Densușan s'a învritu vreodată prin castelul mitropolitanu din Blăși și a privit galeria portretelor arhierilor nostri, ce se află în etajul al doilea, a putut vedé, că până la Mitropolitul Șuluțu singuru Pataki, deși crescutu în ritul latinu, e îmbrăcatu în costumul preotesc (nu călugăresc) orientálu. Singuru elu e îmbrăcatu în grecă négră cu fimbrii și captușală roșie și brău roșu de forma, cum pórta tinerii nostri la sate.

În predicarea credinței catolice a Romei era așa dară Pataki neobositu. Ritul și disciplina orientală însă le observa cu totă rigórea până și în îmbrăcăminte. În purtarea acésta a manifestat Pataki conștiința publică, ce o avea clerul și poporul despre s. Unire ca unire dogmatică pre lângă păstrarea ritului și a disciplinei orientale.

O atare purtare însă n'ar fi putut nică de cum să aibă Pataki, dacă unirea ar fi fost acéa, ce dice dlui Densușan.

Trecemú la altu Arhieru. Atanasiu Rednicu a fostu nu numai unul din cei mai profunđi cunoscători arhieru de ritul și disciplina orientală, ci și unul din cei mai mari observători ai ritului și disciplinei acesteia. Istoricul Clain dice despre elu, că „era fórte păzitoru rinduelor bisericei răsăritulu. . . Nu suferia elu nică în ceremonii, nică în oricé alteceva latinisatie.”¹⁾

Cu tóte acestea Atanasiu Rednicu este cunoscutu ca unu bărbat fórte zelosu pentru credința catolică a Romei, de carea se deosebía a orientáloru desbinați numai în patru puncte. Și a și scrisu la Roma, că credința catolică cu cele patru puncte o profesază bucurosu laolaltă cu clerulu, în ritu și în disciplină însă nu suferé nică o fnoire.

Dacă acum unu orientálistu așa mare ca Rednicu a fostu așa fidelu și însufletit apărătoru al credinței catolice a Romei, fără ca să fie întimpinat din nică o parte nică cea mai mică împotrivre, atunci acésta ar rămáne o enigmă, dacă cumva în elu nu era întrupată conștiința publică a clerului și a poporului românesc despre s. Unire ca o unire dogmatică cu biserica Romei pre lângă păstrarea și mai departe a ritului și a disciplinei orientale.

În totă purtarea lui Rednicu și a clerului și poporului față cu elu nu se vede nică cea mai mică urmă despre o conștiință publică bisericăscă față cu natura sântei Uniri în înțelesul ne mai auditu al dlui Densușan.

Mergemú la Mitropolitul Șuluțu, cunoscutu de unu fórte mare prețitoru și observatoru al ritului și disciplinei orientale. Cum a statú însă Șuluțu în privința credinței? Ore a profesat elu o credință diversă de cea cuprinsă în sinodul provincialu ținutu de Mitropolitul Vancea la 1872? Vomă vedé.

La 1852 Șuluțu ca Episcopu al diecesei Făgărașulu, ce se estindea atunci preste întregu Ardélulu, în o pastorală îndreptată cătră întregu clerulu și poporul diecesanu vorbesce despre credința Românilor uniți astfel: „Prin sânta Unire în o credință mántuitóre cu Sântulu Scaunú Apostolicu alu Romei suntemú ca în o legătură dumnedéscă cu cerulu.” Mai la vale: „Suntemú legați de Capulu sântei biserice a Romei nu numai prin comuniunea credinței, ci și prin legătură de sânge.” Și mai la vale: „Fericirea noastră o potú funda două . . . legătura cu Scaunulu Romei prin unitatea credinței.”

Șuluțu așa dară n'are cuvinte de ajunsu spre a lăuda credința catolică a bisericei Romei, carea este și credința Românilor uniți. Și nică dlui Densușan, nică nimeni nu i-a făcutu pentru aceea nică o imputare, că ar fi „stricatú legea strămoșescă” Cândú însă Mitropolitul Vancea în sinodul provincialu din 1872 a codificatú credința acésta, pentru

care Mitropolitul Șuluțu era așa însufletit, atunci dlui Densușan strigă în lumea largă, că Mitropolitul Vancea în sinodul dela 1872 ne-a „stricatú legea strămoșescă”.

În urmă de mai 200 de ani toți Mitropoliții și Episcopii nostri din cele 4 diecese cu ocaziunea suirii pre scaunul episcopesc au depus profesunierea credinței după formula prescrisă de Urbanu VIII ca „mădulari ai sântei catolicescei biserici a Romei”. Asta nu o scie dlui Densușan, cu tóte că ar trebui să o scie, dacă se apucă să scrie de lucruri, de cari a scrisu. Cum póté fi atunci schimbare a „legii strămoșesci”, cândú sinodul provincialu din 1872 poftesce dela membrii sêi mărturisirea credinței, ce o au mărturisit de 200 de ani toți episcopii nostri?

Se vede, câtú de necompetentú e dlui Densușan în lucrurile, de cari s'a apucatú.

2. *Sínódele noastre.* Însuși dlui Densușan recunosce în numărul 68 din „Gazeta Transilvaniei”, că sínóde de ale noastre ținute în aceste două vécuri au recunoscutú s. Unire ca o unire dogmatică cu biserica Romei. Sínódele acesteia flú și aduseră pre dlui Densușan în o confuziune mare. Ca să scape însă din încercătură, își caută scăparea în curioasă asertiune, că acele sínóde nu au fost compuse din „toți protopopi, preoți și deputați mirenilor”, prin urmare n'au fost competente a se pronunța în lucruri de credință. Va să dică dlui Densușan nu voesce să scie de alte sínóde, decâtú de cele compuse după sistemul parlamentarú anglesu, cu tóte că în totă istoria bisericei orientale nu va găsi unu singuru sinodu compus după sistemul acesta străinu cu totul de spiritul creștinismulu.

Domnul Densușan însă, superficialu ca tot-deuna, nu vede, că rămáne datoriu a aréta, că s. Unire, așa cum o înțelege dînsulu, fu primită în adevéru în unu sinodu compus după gustul dînsulu din „toți protopopi, preoți și deputați mirenilor”. Unu atare sinodu n'a putut afla până acum dlui Densușan, și nu va puté afla nică cândú. Chiar și celú dela 1698, cu care dînsulu face atáta larmă, n'a fost compus astfel. Și totuși dlui Densușan pre sinodul acesta își baséză totă ne mai audita sa tesă. Cândú însă alții își baséză tesa lorú totú pre sínóde compuse ca și acesta, atunci dlui Densușan nu-i place.

Sinodul p. e. din 1739 și 1868 dechéră apriatú, că s. Unire e unire dogmatică. Că sínódele acesteia două acésta o dechéră, recunosce și dlui Densușan; dice însă că n'au avut dreptú să dechere așa ceva, că n'au fost compuse din „toți protopopi, preoți și deputați mirenilor”.

Sinodul din 1698 după interpretarea superficială a dlui Densușan dechéră, că s. Unire nu e o unire dogmatică, ci o alianță. Și dlui Densușan dice, că au avut dreptú să o facă acésta, cu tóte că n'a probatú absolutú cu nimica, ca a fost compus din „toți protopopi, preoți și deputați mirenilor”.

A tracta astfelú istoria, însemnézá a o chinu.

Ne mai rămáne însă dlui Densușan datoriu și cu răspunsulu, că dacă de pildă sinodul dela 1739 ținutu sub episcopulu Clain, și celú dela 1868 ca sinodu electoralu au dechératú, că s. Unire e o unire dogmatică cu Roma, prin carea noi amă primitu și cele 4 puncte de divergință, érá prin acésta după dlui Densușan s'au abátut dela pactulu unirii din 1698, prin care n'amă primitu nică cele 4 puncte, ci amă închiatu numai o alianță, atunci cum de decherațiunile acesteia ale sínódelorú n'au provocatú nică celú mai micú resensu, nică cea mai mică opoziție nică în cleru nică în poporú? Cum de atunci între atáția învățați, — la celú din 1868 fu și Cipariu de față — nu s'a aflatu unu singuru Densușanu, care să strige sínódelorú unu veto?

¹⁾ Acte și fragmente pag. 124.

Nu s'au aflat și nu se voru afla nici când, pentru-că amândouă sinodele acestea au vorbit din conștiința publică a clerului și a poporului, și nu din rabulistica dlui Densușan. Eră conștiința acesta a fostă, este și va fi, că unirea noastră a fostă o unire dogmatică, determinată și precisată, și nu un monstru, o caricatură, cum se silește dl Densușan a o degrada spre a se înălța apoi pre sine la rangul de Columbă al s. Uniri.

(Va urma.)

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de

Miles Gerald Keon.

(Continuare.)

Lângă Tiberiu mai erau încă doi bărbați: unul era generalul pretorian Seianu, pre care îl cunoșcăm, er celalalt era un bărbat înalt în port asiatic cu o față îngustă și lungăreț, pre care se vedea o umbră de melancolie. Ochii îi erau foarte cufundați în cap.

Pre scaunele, ce urmau, ședeau două femei. Cea mai bătrână era Antonia, o femeie de o rară nobleță, destinată ca să sufere un lung martiriu. Cea mai tinără era noru-sa, soția lui Germanic, Iulia Agripina cea cu curaj bărbătesc și caracteră firmă. Sfârșitul ei a fostă o morțe îngrozitoare în exiliu. Ea era fiica Iuliei și a lui Agripa Vipsianu, mama lui Caiu Caligula, care sta la picioarele ei cu capul legat. Lângă acest prunc mai era unul cu o mutră puțin inteligentă și bătrânică, dar cu nise muschi bine dezvoltati; acesta era Claudiu, al patrulea Cesar, er dac-lu socotescu și pre Iuliu Cesar, al cincilea. Elu era predestinat, ca să urce tronul lumii în ziua, când Cassiu Cherias va ucide pre Caligula în teatrul palatului său. În acest chip erau adunați pre capul cărunt al lui August cel trei succesori mai de aproape ai lui.

De cealaltă parte a scaunului împărătescu se mai află o grupă de femei. Aici strălucia grozava Livia încă tot frumousă, Livia, carea cu a ei putere a putut învinge pre August și nu s'a stîmpărată, până n'a vădit pre tron omen din sângele său. În societatea ei mai era frumousa și nobila Iulie, fata lui August și acum nevasta Cesarului Tiberiu, apoi Agripina Vipsania, nevasta întâie a Cesarului și sora vitregă a pomenitei Agripine Iulie, și o fetiță tinără, încântătoare Claudia Pulchra, a cărei istorie scurtă, dar forosă ne-o povesteste Tacitu.

Lângă o columnă de marmoră sta răzimat un tinăr cu brațele încrucișate și îl arunca priviri pline de foc. Era un adorator respins și desprețuit, Domitiu Afer, și lângă elu îndată rivalul său Antiu Labeo. Amândoi purtau togă lungă.

Paulu după ce a primit salutarea împăratului, s'a depărtat împreună cu prietenul său mai spre fund. În cale dădu de o altă grupă, pre carea instinctiv îl vinia că o cunoște. Erău trei persoane, cari îl fixară din creșet până în picioare.

Ca să evite neplăcutele priviri, pașă de grabă mai departe. Acum întâlnesc pre Velu Patercul și pre Luciu Variu. De odată observă pre Cesarul Germanic, că vine spre ei.

În acestă moment s'au realizat dorințele lui Paulu de aventuri îndrăznețe: Germanic, încântat prea mult de lupta lui din circ cu Seianu, îi exprimă încă odată admirarea sa și îi propune, ca să mergă el cu trupele în contra Germanilor, cari s'au năvălit în Italia.

Dacă Paulu s'ar învoi, va fi numit comandantul unei aripi. O călărie esemplară îi stă la dispoziție. Paulu mulțami cu inimă palpitândă pentru distincțiunea de onore și îi răspunde, că o va primi și se va face vrednic de ea. Dar gândindu-se la mama și sorița sa se rugă de Cesarul, să-l lase timp până dimineță, ca să se mai potă hotări. Cesarul se învoi bucuros.

Acum au ajuns în apropierea nobilei Antonie. La spatele ei sta un bărbat tinăr în uniformă de sutășu. Era frumous și părea plin de energie. La vederea superiorului său se apropiă de el și-l salută militarcesc.

Germanic duse lui Paulu: „Acesta e unul dintre cei mai bravi ai mei. Vino, să-ți-lu prezint. E Cassiu Cherias, elu mă însoțeste către nord.“

„Te voi însoți, generale, dacă va trebui, chiar și până la marginea lumii, până la zone, unde nu sunt decât urși albi și pesci mari,“ îi răspunde acesta cu mândrie.

„Tată, cum îl chemă? Cassiu Cherias? Cum îl chemă pre acesta?“ întrebă micul Caligula.

„Elu e unul, pre care îl număr între credincioșii și vitejii mei,“ îi răspunde Germanic.

„Ești tu așa de vitezu? Trebuie să te vedu!“ strigă bășutul ridicându-și legătorea dela ochi, așa cât i-se vedu fața diformă și urtă. „Totu nu te pot vedu!“ duse mănios și lovind cu piciorul în pământ. „Dar n'a-i temă, când voi fi împărat, voi ști eu, cum să te vedu și să te înfric.“ Și îl amenință cu pumnul.

Bărbatul, ce cu trei decii de ani mai târziu a scăpat lumea de un mare monstru, aruncă o privire lungă și semnificativă pruncului Caligula.

La un semn al împăratului se făcu o tăcere generală.

XVIII.

August își preumbla ochii în sus și în jos examinându-l pre tot cu blândete. „Mi-se pare,“ începu elu cu voce sonoră și puternică, „că noi locuitorii din toate părțile lumii ne vedem astăzi adunați aci, căci chiar și Asia și Africa și-au trimis reprezentanții săi. Irod Agripa cu ai săi sunt pentru Asia, er tu,“ — întorcându-se spre o figură puternică și serioasă, ce sta lângă Tiberiu și Seianu, — „pari a-ți trage originea de pre țărmarul Nilului.“

„Eu, măritule August, viu din țara, unde odinioară era capitală vestitul Babilon,“ răspunde cel agrăit cu un glas sec, dar puternic.

Seianu aruncă o ochire întrebătoare spre vecinul său și îi șopti în ureche: „Pare că te-am mai vădit undeva. N'ai fost în sara . . .?“

„Eu sunt Trasilu, vrăjitorul și cunosătorul de stele,“ răspunde el liniștit.

Pre trăsăturile elegante și aproape de de femeie a Romanului se ivi un suris. Elu făcu semn soțului său. „Mi-se pare că tu când călăresci noptea, învelesci potcovele calului cu carpe, ca pașii să-i fie neaușibili, pote ca să faci pre placul dului Hermes, pre care îl vei fi cunoscend bine.“

Vrăjitorul își puse ochii în pământ cam confus.

„Și gândesc tu, că eu pote cred în minciunile tale? Ori pote credi, că n'am puterea, ca să opresc aceste înșelătorii, cu cari chiar și Cesară își ghicea viitorul?“

Într'acestea împăratul își ridică érași vocea. „Eu cred, că noi tot vom ave plăcere, dacă Dionisiu Atenenul ne va vorbi.“

Un murmur liniu de aprobare se audia din toate părțile.

„Atenenul meu,“ începu August, „eu m'am oprit cu gândul la două puncte din sistemul tău, despre care aș vre acum să te aud, ca să mă lămuresc. Anume, marele nostru Cicero ne-a vorbit tot-deuna despre esistența mai multor dei, tu însă restorni toate religiunile de până acum, când spu, că e numai un singur Dumnezeu. Tu dici, că unu de, care a început de cândva a fi de, n'ar fi nici decum de, căci ființa aceea înaltă, care după opinia ta e unică demnă de a fi de, n'are început și e ținătorul și creatorul tuturor lucrurilor, fără ca să primescă dela ele ceva, căci le are în abundență toate. Tu ne prezinti pre deul tău ca pre o ființă incorporată, ce are numai spirit curat și sfint, va să dici o ființă de tot bună. Tu dici, că atât puterea cât și știința acestui de sunt fără margini, căci în toate lucrurile lui e perfecțiunea deplină. În aceeași vreme dici, că acest de nevedut se află pretutindenea și umple întreg universul vizibil cu ființa sa, ce nu se pote vedu. Și toate lucrurile create din lume atrnă dela el, er elu nu atrnă dela nimic. Ți-am reprodus bine vorbele?“

„Mai bine nu se puteau reproduce, împăratule meu,“ răspunde Dionisiu cu căldură și închinându-se adânc.

„Acesta e punctul întâiu, despre care dorescu să te ascult,“ continuă August. „Alu doilea privește ființa noastră proprie, ceea ce cugetă și voesc în noi, care ne face să fim consili de noi înși-ne, și despre care Plato, Xenofon, Cicero și alți bărbați cu spirit ager spun, că la morțea noastră nu încetază și ea, ba nici nu pote să înceteze de a fi vre-odată. Dorim să audim părerile tale și despre acesta.“

„Împărate,“ începu Dionisiu cu o voce sigură, ce străbatea drept la inima ascultătorilor, „mă voi sili, ca să îndestulescu dorința ta. Dar o, cum să îndrănescu a lua cuvntul, eu umilitul înainte atătoru bărbați învățați? O facu cerșind ajutorul eternelor adevăruri, cari mai curend ori mai târziu vor vesa în spiritele noastre lumina cunoștinței și a convingerii. După cum nu-ți este străin, împărate, mulți dintre învățații și filosofi Europei și Asiei așteptă sosirea unei ființe divine supranaturale, ce va să vină între noi. Colo vedu pre vestitul locuitor al Romei, pre dibacele Luciu Piso, pre care nimeni nu l'ar socoti între omenii creduli. Un ocărmitoriu înțelept însă trebuie să fie omul culturei adevărate și foarte puțin aplicat spre superstiții și lucruri nebușe și vane. Nimeni nu l'ar socoti între cei creduli pentru glumele lui mușcătoare și pentru sarcasmul lui ascuțit, și cu toate acestea elu încă e convins despre sosirea acelei ființe supreme. Acestă așteptare își trage originea din celea mai îndepărtate timpuri, așa ne învață și Strabo. Acestă credință e răspândită în mai multe forme, după moravurile fiecărei țări, în fond însă e aceeași la toate cele trei decii sau mai multe limbi, ce împorează Asia. Da, acestă simbură există la toate nemurile învelite într'o coje mai mole ori mai virtosă.“

(Va urma.)

Economie.

Retragerea din circulație a pieselor de argint. Piesele de argint de 2 fl. și $\frac{1}{4}$ fl. bătute în virtutea patentei imperiale din 19 Sept. 1857 vor fi scoase din circulație în Austria cu 1 Iuliu a. c.; deci în circulația privată se primesc numai până în ultima Maiu a. c. Totu pînă la acestu termen se primesc numitele piese în circulația privată și în țările coronei ungare. Cassele starului însă sunt obligate a le primi și schimba până în ultima Iuliu. După 31 Iuliu nici cassele statului nu voru mai schimba piesele acestea în valoare nominală.

Cultura lebeștelor. În timpul căldurilor celorlă mari din Iuliu și Augustu timpul omenescu are lipsă de mijloce rēcoritōre. Ca unū mijlocu rēcoritōri sãnetosū și plăcutū totū odată se recomãndă cu desēbire lebeștele. Ca pre timpul căldurilor sã avemū lebește bune și gustōse, trebuie sã ne îngrijimū de cu bună vreme de cultivarea lorū. Ele, ca plãnte de ale climate cãldurōse, iubescū mai alesū loculū arenosū și pianū, ca unulū care primește ușorū cãldura sōrelui și se eliberēzã curēndū de prea multa apã. În locuri umede, morãscinōse, unde e multã apã, cum și în locurile lutōse și cleiōse, unde cãldura solarã strãbate cu greū la rãdăcinile lebeștei, ea se desvōltã mai târziū, și nu are nici mãrimea nici arōma, ce o au lebeștele cultivate în locū cãldurosū. La noi, pre unde se cōce bine cucuruzulū și prosperēzã vița de vie, se potū cultiva și lebește, cãci acolo și lorū le priesce clima. Avēndū cãldura de lipsã (18—20° C.) lebeștele se facū în decursū de 12—14 sēptēmãni.

Fiindū cã lebeștele iubescū așa multū cãldura, pentru aceea nu este consultū a le pune decãtū dupã ce pãmîntulū s'a încãlditū cam de 17—18° C. Temperatura acēsta de comunū o ajunge pãmîntulū pre la finea lui Aprilū și începutulū lui Maiū. Dacă se punū prea de timpuriū, semînta înainte de a încolți sbe prea multã apã și în locū de a rēsurī putrețese.

Ca lebeștele sã se facū bine, trebuie pregãtitū pãmîntulū încã din anulū precedentū. Anume dacã destinãmū pentru cultivarea lebeștelorū în cuantitate mai mare loculū, unde a fostū grãu, acesta cam prin Iuliu ori Augustū flū arãmū afundū și-lū grãpãmū bine; dacã a fostū cucuruzū în agru, se arã dupã culesulū cucuruzulū; primãvara flū arãmū totū afundū și flū grãpãmū de noū, apoi cu ajutorulū unū trãvãlicū flū obiimū. De cumva pãmîntulū nu e destulū de grasū, se și gunoescē cu gunoiū de vite mestecatū cu compostū, ori cu gunoiū artificialū, care conține cuantitãți mai însemnate de nitrogenū.

Astfelū pregãtitū loculū se imparte în parțele sau straturi cam de cãte 15—20 m. late, lãsãndū între singuraticele parțele cãrãri pentru scōtērea lebeștelorū și pentru umblarea animalelorū, de cumva amū voi sã sãpãmū la timpulū sēdū loculū cu mașina. Fãcēndū-se și acēsta se desemnēzã loculū pentru cuiburile de lebește în distanțã de cãte doi metri depãrtate unulū de altulū. În loculū desemnatū pentru cuiburi se sapã gãuri de 30—40 cm. afunde și în diametru de 40 cm. În acestea se pune cam 4—5 dg. de compostū mestecatū cu pãmîntū, pregãtindu-se astfelū pentru primirea semîntei. Este de însemnatū, cã lebeștele se facū mai bine în agrii, unde loculū e deschisū și aerulū liberū, decãtū în grãdinile închise. Dacă voimū a cultiva diverse sorturi de lebește, ca nu cumva sã se mestece, între singuraticele straturi se lasã locu cam de 2 metri, care se pōte cultiva cu cartofi ori napi.

Semînta înainte de a se pune în cuibū se bagă în unū vasū cu apã cãldã acoperindu-se cu o pãndă dēsã ori cu pãnurã, ca sã nu iese vaporii de apã. Ținutã astfelū semînta o đī și o nōpte se umflã și încolțese, apoi se scōte cu grije din vasū și se pune în cuiburi în afundime de 4—5 cm.

În unū cuibū se punū 3—4 fire de semîntã în distanțã egalã depãrtate de olaltã. Semînta pusã avēndū cãldura de lipsū în 6—8 đile resare. Fiindū-cã primãvara și pãnã în luna lui Maiū este rece nōptea, e consultū a acoperi preste nōpte cu pale loculū semēnatū cu lebește, ca astfelū sã scutimū fragelele plãnte contra brumet.

Pre la mijloculū lui Maiū lebeștele se sapã întâi-ōrã curățindū loculū de burueni și de insecte și adunãndū în jurulū firelorū de lebește pãmîntū prospētū.

În Iuliu se sapã lebeștele a dōua ōrã. Atunci vēdēndū cã în unū cuibū au resãritū tōte semîntele puse, scōtemū 2—3 fire lãsãndū numai unulū, și anume pre celū mai sãnetosū. Firele scōse se sãdescū în cuiburile, unde din întimplare nu a rēsãritū nici unulū. Sãdirea se întimplã așa, cã pregãtimū cuibulū sãpãndū o grōpã de 15 cm. afundã și 15—20 cm. largã, apoi firulū de sãdirū se scōte cu pãmîntū cu totū și așa se așađă în cuibulū pregãtitū adunãndū pãmîntulū din cuibū în jurulū lui. Sãdirea de regulū se face dimiņēta ori sara. În fișce care cuibū lãsãmū numai cãte o singurã vițã smulgēndū pre celealalte, ca astfelū acēsta sã aibã terenū și nutremîntū de ajunsū spre a se desvolta bine. Dacă amū lãsa dōue ori mai multe vițe (vregi), una ar subtrage nutremîntulū de la celealalte, și ramii uneia crescēndū ar arunca umbrã asupra ramilorū celelalalte, din care causã nici una din ele nu s'ar desvolta deplinū și nu ar produce fructe destulū de mari și gustōse.

Dupã ce crescēndū vițele aruncã ramii sau lugeri, se sapã de noū. Pãmîntulū din jurulū viței se mēnunțese și curățã bine de burueni. Cu ocaziunea acēsta vițele crescute se întindū cu mare grije în direcțiunea, în care voimū. Dacă vița e lungã, în dōue sau trei locuri se aruncã cãte o sapã de pãmîntū pre cãte o frundă. Lugerii, ce lesū de lângã frunzele coperite cu pãmîntū, prindū rãdăcinī, prin ce vița capēta mai multū nutremîntū, pre lângã aceea fiindū întepenitã în mai multe locuri nu o încurcã nici vîntulū așa ușorū. În jumãtatea întâiū a lui Iuliu, cãndū înflorescū lebeștele, ērãști se sapã cu mare grije și se regulēzã vițele fãrã a se frãnge ori vãtēma cumva.

Dacă lebeștele au fostū bine cultivate și timpulū încã a fostū favorabilū pentru ele, atunci în a dōua jumãtate a lui Iuliu începū a se cōce. Semnele, din cari se pōte deduce, cã ōre cōptã este lebeștea, suntū: međulū își schimbã colōrea, simburii începū a se înegri, rōja dia afarã primește o colōre mai închisã, și se tormēzã pre ea puncte întunecate, cari cu atãta suntū mai multe și mai mari, cu cãtū este mai cōptã lebeștea; cãrceii de lângã cōda lebeștei se contragū și începū a se uscã; dacã dimiņēta, înainte de a se încãldi, se strînge în mãni ori între genunchi, lebeștea cōptã dã o pocniturã sau sunetū mai timpitū, precãndū cea necōptã dã sunetū mai ascuțitū. Greutatea unei lebeștei bine desvoltate trece și preste 20 kgr. Lebeștele în cele mai multe orașe se plãtescū fōrte bine, așa în cãtū dacã suntū de soiū bunū, merge cãte una cu 20—40 cr. Deci cine voescē, ca sã aibã lebește gustōse și sã le pōtã și valorã, sã se îngrijeseã a-și procura semîntã de soiū nobilū.

Unū morbu nou alū laptelui. În o lãptãrie din America laptele alorū 82 vaci s'a stricatū curēndū dupã ce s'a mulsū, îngroșindu-se și dãndū unū mirosū de totū neplãcutū. Examinatū fiindū laptele s'a constatatū, cã atunci cãndū s'a mulsū a fostū liberū de bacterii, darã dupã aceea au ajunsū în elū anumite bacterii, cari l'au stricatū. Introdușe bacteriile acestea în altū lapte curatū au avutū același efectū. S'a constatatū mai departe, cã laptele nici prin cea mai mare curățenie nu se pōte scuti de bacterii; darã înferbîntãndū lapte 5 minute la temperaturã de 70° C. bacteriile perū și laptele se pōte consuma fãrã a fi stricãciosū pentru sãnetate.

Tipografia Seminarului archidieceșanū.

Legea de colonizare. Ministrulū r. u. de agriculturã, contele Andreiū Bethlen a prezentatū camerei deputațiilor în ședința de la 25 a c. unū proiectū de lege referitorū la colonizare. În virtutea proiectulū prezentatū de dlū ministru coloniza pōte atãtū statulū cãtū și comunele și privații. Comunele, ce se vorū înființa prin colonizare, trebuie sã aibã celū puținū 150 de coloni. Din teritoriulū cedatū spre colonizare a cincia parte se taie spre a se folosi pentru scopuri publice, precum școle, asile de copii etc. Sesiunile, ce au sã se formeze pre sama colonilorū, potū fi în estensiune de 10—80 de jugere catastrale. Numai sesiunile destinate pentru mǎestri și lucrãtori potū face excepțiune. Acestea potū fi și numai de 4—5 jugere. Rescumpērea teritoriulū o potū face colonii în timpū de 20—25 de ani. Dupã suma restantã vorū avē sã plãtescã interese de celū multū 5%. Colonii în decursū de 20 de ani nu potū vinde teritoriulū primitū, decãtū numai cu concesiunea erarului. Pentru eșecutirea colonisãrilorū ministrulū cere unū creditū de 3 milioane fl. v. a.

Bursa de Budapesta.

Din 26 Aprilū st. n. 1893.

Renta de aurū ung. 4%	115.40
„ hãrtie „ 5%	100.—
Imprumutulū cãilor ferate ung.	123.50
Amortisarea detoriei cãilor ferate de Ostū ung. (1-ma emisiune).	120.50
Amortisarea detoriei cãilor ferate de Ostū ung. (2-a emisiune).	101.80
Bonuri rurale ung.	96.75
„ urbariale ung.	100.—
Obligãțiunile desp. regalilorū	101.25
Imprumutū cu premii ung.	152.50
Losuri pentru regularea Tisef	142.50
Renta de hãrtie austriacã	98.15
„ argintū austriacã	97.90
„ aurū austriacã	117.—
Losurile austr. din 1860.	166.50
„ Viena	177.50
Acțiunile banței austro-ungare	932.—
„ de creditū ung.	400.50
„ „ austr.	342.60
Obligãțiunile cu câștigū ale banței ipot. ung.	130.—
Serisuri fonciare ale institut. de cred. și economi „Albina”.	101.50
Galbeni impērãtesci	5.78
Napoleon-d'ori	9.71
Mãrci 100 imp. germane	59.95
Londra 10 Livres șterlingi	122.30

Prețul mărfurilor.

Piața din Blasiū: Grãu, hectitr. fl. 4—pãnã 4.50, — grãu mestecatū fl. 3.50 pãnã 4.—, sēcarã fl. 3.50 pãnã —, — ovēsū fl. 2.25 pãnã fl. 2.50, cucuruzū fl. 2.— pãnã fl. 2.75, alacū fl. 2.— pãnã fl. —, cartofi fl. 1.50 pãnã fl. 2.50, — sēmēntã de cãnepã fl. 3.50 pãnã fl. —, fasolea fl. — pãnã fl. —, — carnea de vitã chilo 43 pãnã — cr., carnea de vițelū — pãnã — cr., carnea de porcū 43 pãnã — cr., carnea de berbecē 26 pãnã — cr., — 14 ōuē cu 20 pãuã — cr.

Editorū și redactorū rēspundētorū:

Dr. Victorū Szmigelski.

Nr. 164—1893.

(21) 3—3

Edictū.

Dupã ce Alexandru Savu, nãscutū în Stirciū comitatulū Selagiū, fostū docente gr. cat. în Almașulū deșertū, bãrbatulū legiuitū a Mariet Farkas gr. cat. din Almașulū deșertū, cu începutulū lui Aprilū 1892 și-a pãrãșitū legiuita sa soție și nu se scie ubicațiunea aceluia, prin acēsta se citēzã, ca în terminū de unū anū și o đī sã se prezenteze înaintea acestul Forū matrimonialū, cãci la diu contrã procesulū divorțialū urđitū în contra dînsulū se va pertracta și decide în absența lui.

Dela Forulū matrimonialū gr. cat. de I-a instanțã alū Protopopiatulū Pogãcelei. Pogãceua, în 31 Martie 1893.

Masimilianū C. Codarcea,
vice-prot. preș. for. matr.